

การดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประชากรและตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2518 ทั้งหมด 80 โรงเรียน

2. การสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนมาก การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกสุ่มตัวอย่างมาประมาณ ร้อยละ 25 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาทั้งหมด ในเขตกรุงเทพมหานคร วิธีเลือกโรงเรียนโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยวิธีใช้ตารางสุ่ม กำหนดหมายเลขลงในชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร แล้วเลือกสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนไชยนิมพลีวิทยาคม
2. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม
3. โรงเรียนยานนาเวศวิทยา
4. โรงเรียนนนทรีวิทยา
5. โรงเรียนวัดคณาโย
6. โรงเรียนพุลเจริญวิทยาคม
7. โรงเรียนทวีวัฒนา
8. โรงเรียนวัดสระเกษ
9. โรงเรียนวัดปากน้ำ
10. โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ
11. โรงเรียนทอวัง
12. โรงเรียนสตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ
13. โรงเรียนวัดอินทราราม
14. โรงเรียนราชคำรี
15. โรงเรียนราชบพิตร
16. โรงเรียนประชาราษฎร์อุปถัมภ์
17. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต
18. โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร
19. โรงเรียนวัดรางบัว
20. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

จากโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างนี้ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับของตอบแบบสอบถามตามจำนวนดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 100
2. นักวิชาการตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 30 ของแต่ละโรงเรียน
3. ประชาชนตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบการศึกษาภาคสนาม (field study) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างแบบสอบถาม ยึดหลักงานบริหารการศึกษา 5 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ และงานที่สัมพันธ์กับชุมชน โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารการวิจัย สัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา และประสบการณ์ของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญใหญ่ และคณะผู้วิจัยอีก 12 ท่าน มีทั้งอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์อำเภอ ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาอยู่แล้วเป็นแนวทาง

เนื่องจากการวิจัยเรื่องงานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ ได้ทำการวิจัยเป็นโครงการทั่วประเทศ คณะผู้วิจัยมีทั้งหมด 13 คน แบ่งการวิจัยคนละ 1 เขต และทำการวิจัยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดส่วนกลางอีก 1 คน คือผู้วิจัยเรื่องนี้ ในการสร้างแบบสอบถามได้ร่วมกันสร้างแบบสอบถามโดย

1. แบ่งงานบริหารออกเป็น 5 งาน แต่ละงานจัดผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบสร้างแบบสอบถาม งานละไม่ต่ำกว่า 2 คน

2. เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว คณะผู้วิจัยทั้งหมดก็นำร่างแบบสอบถามที่รับผิดชอบเข้าที่ประชุม ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3. นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย เพื่อเสนอแนะและช่วยแก้ไข

4. ประชุมคณะผู้ทำการวิจัยอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถาม ให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะและแก้ไขของอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปพิมพ์แล้วนำไปทดสอบใช้ (pre-test) กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 โรงเรียน และผู้บริหารนอกโรงเรียนที่จังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร

6. ประชุมคณะผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ (pre-test) แล้วเสนอให้ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาณุ โสธร คณบดีคณะครุศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็น

ผู้มีคุณวุฒิ มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในหลักบริหารการศึกษา ตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงนำแบบสอบถามไปแก้ไขตามคำแนะนำ และนำไปใช้จริงต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นทั้งแบบเติมคำ แบบประเมินค่า (Rating Scales) และแบบปลายเปิด (Open end) เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตน ได้อย่างเสรี

แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่หนึ่ง เป็นคำถามเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ตอนที่สอง เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว หมายถึงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ ตำแหน่ง วุฒิ ฯลฯ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร จำนวน 65 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	15	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	11	ข้อ
4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ	11	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	11	ข้อ

ข. แบบสอบถามสำหรับนักวิชาการ จำนวน 62 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	17	ข้อ
2. งานบริหารด้านบุคคล	9	ข้อ
3. งานบริหารด้านกิจการนักเรียน	18	ข้อ
4. งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ	7	ข้อ
5. งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน	11	ข้อ

ค. แบบสอบถามสำหรับประชาชน จำนวน 47 ข้อ ประกอบด้วย

1. งานบริหารด้านวิชาการ	10	ข้อ

2. งานบริหารค่านบุคคล	5	ขอ
3. งานบริหารค่านกิจการนักเรียน	12	ขอ
4. งานบริหารค่านธุรการ การเงินและบริการ.	6	ขอ
5. งานบริหารค่านความสัมพันธ์กับชุมชน	14	ขอ

ความสำคัญมากน้อยของงานในความเห็นของผู้ตอบ ตามที่ผู้วิจัยคาดคะเน ทำให้ผู้วิจัยกำหนดจำนวนขอของงานแตกต่างกัน รายละเอียดของแบบสอบถามได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่สำคัญยิ่งคือความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ขอหนังสือแนะนำจากกรมสามัญศึกษา ถึงครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จะทำการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยไปแจกและเก็บแบบสอบถาม ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง ทำให้มั่นใจว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดี

รายละเอียดแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภท

ประเภท	จำนวนแบบสอบถาม		
	ส่ง	ได้รับคืน	คิดเป็นร้อยละ
ผู้บริหาร	65	65	100.00
นักวิชาการ	355	338	95.21
ประชาชน	240	231	96.26
รวม	760	634	97.15

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ได้รับคืนมาร้อยละ 100 นักวิชาการร้อยละ 95.21 ประชาชนร้อยละ 96.26 คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ร้อยละ 97.15

การเสนอข้อมูล

การเสนอข้อมูล แบ่งการเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลแสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ประเภท คือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ ประชาชน ซึ่งจะเสนอข้อมูลโดยแยกเป็น จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเพศ วุฒิทางการศึกษา และอาชีพของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม และเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ขนาดของโรงเรียนด้วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งการเสนอออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 เสนอโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากเอกสารของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ และสังเกตของผู้วิจัย

2.2 เสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารการศึกษา ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและบริการ งานสัมพันธ์ชุมชน ตามความคิดเห็นของประชากร 3 ประเภท ได้แก่ ผู้บริหาร นักวิชาการ ประชาชน โดยเสนอเป็นตารางความถี่ จำนวน และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งคำอธิบายประกอบตาราง และหาค่าเฉลี่ยของงานแต่ละประเภทเปรียบเทียบกัน

2.3 เสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหาเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท จากการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ของผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หากำร้อยละของความถี่ของคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในข้อเดียวกัน โดยแยกทำเป็นตารางคำตอบของผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชน ต่างหากจากกัน ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ของทั้งหมด}}$$

และหาค่าเฉลี่ย (mean) ของแต่ละประเภทงานเปรียบเทียบกัน

โดยใช้สูตร
$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{\sum f}$$

เมื่อ
$$\bar{X} = \text{Mean}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของความถี่คูณค่าคะแนน}$$

$$\sum f = \text{จำนวนผลรวมความถี่}$$

เกณฑ์การพิจารณาคะแนน

มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
5	4	3	2	1

ศูนย์วิทยพัรษากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย